Universal Declaration of Human Rights - Akan (Asante)

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, http://www.unicode.org/udhr.

ADASAMMA YIEDIE HO ANODISEM

NNIANIMU

Esiane se adasamma ahunu se, yesusu onipa, bu no, di no ni a, ebema ahofadie, atentenenee ne asomdwoee ase atim wo wiase yi mu nti,

Esiane se atuatee ne obuo a woammu adasamma yiedie yi de anitan ne atirimuoden baee, na abehwanyane nnipa ahonim de asetena foforo aba, ama nnipa ani aba won ho so se wowo ho kwan se woka won adwene a ehu biara nni mu, na wowo ho kwan se woyo adwuma na enhia won, na esiane se woapae mu aka ato dwa se yei ne nnipa anidasoo titre nti,

Esiane se, ense se eba no se obi de ahomtee beye nneyee bi a eye nneyee a etwa too koraa, a onii betumi afa so de ako atia anitan ne ahupoo, bere a mmara bo adasamma yiedie anodisem ho ban nti,

Esiane se eho hia se nnamfofa ba aman ahodoo ntam nti,

Esiane se Amanaman Nkabom Kuo mu nnipa asi wan gyidie so dua wa Amammuo Nnyinasoa no mu, se onipa anim nyam ne boo a asom no nye adewa na abarima ne abaa nyinaa ye pe, na waawe ahinam so, se wabema asetena mu aye yie, na nnipa atumi atena ase se anuanom wa ahogono mu nti,

Esiane se aman hodoo a wofra Amanaman Kuo no mu ate wo ho ase ahye bo se wone Amanaman Nkabom Kuo de anokoro behwe ama obiara adi anodisem no ni, ama obiara anya n'ahofadie ne ahoto sedee efata no nti,

Esiane se ntease pa a yebenya no wo anodisem a efa onipa yiedie ne n'ahofadie ho bema yen bohye yi adi mu nti,

ekuo no badwa kesee no

pae mu ka se:

Ani da kwan se:

Saa adasamma Yiedie Ho Anodisem a woada no adie yi beye susudua titire baako pe a, ewo ho ma nnipa ne amanaman nyinaa, na Okontekoro anaa fekuo ahodoo nyinaa bema adi won tirim dem, abo no dawuro akyerekyere asee yie pa ara, agye ato mu, adi so, na wode afa won ankasa aman ne aman foforo dwumadie nhyehyee ahodo so ama ahyeta aman a wodom Amanaman Nkabom Kuo ne aman biara a ehye n'ase mu.

Ahyedee 1.

Nnipa nyinaa ye pe. Na wode adwene ne nyansa na abo obiara. Eno nti, ese se obiara do ne yonko, bu ne yonko, di ne yonko ni.

Ahyɛdeɛ 2.

Yiedie ho anodisem mu asem yi wə hə ma obiara a nyiyimu biara nni mu. Emfa ho se obi ye tuntum anaa fufuo, əbaa anaa əbarima. Kasa a obi ka, asəre a obi kə, amanyəkuo ko a obi dəm, dee obi fire, adwapadee a əwə, n'awosuom ne dee ekeka ho nsi obiara kwan wə saa nhyehyee yi ho.

Dee eka ho ne se, ense se yeto əman biara a obi firi mu ho, se əman ko no di ne ho so anaa ehye əman foforə bi ase.

Ahyedee 3.

Obiara wo ho kwan se otena ase asomdwoee ne ahofadie mu a bone biara nka ne nipadua no.

Ahyedee 4.

Ense se obiara di obi nya. Nkoato ne nkoaton ye dwadie bi a ese se wotore asee korakora.

Ahyedee 5.

Ense se obi fa ekwan bi so hye onipa dasani biara anieyaadee. Anaa əfa atirimuəden kwan so twa obi asuo, gu n'anim asee.

Ahyedee 6.

Se obiara kəpue mmara anim wə baabiara a, ese se wəgye no to mu se onipa.

Ahyedee 7.

Nnipa nyinaa ye pe wo mmara anim. Mmara bo nnipa nyinaa ho ban pe a nyiyimu biara nni mu. Mmara mu dee, yenhwe obiara anim.

Ahyedee 8.

Se obi bu mmara yi bi so tia əfoforə a, əwə ho kwan se əde no fa mmara kwan so ne no di sedee mmara see.

Ahy ϵ de ϵ 9.

Ense se wokyere obiara kyehunu. Ense se wokyere obiara sie anaa wotwa obi asuo kwa.

Ahyedee 10.

Se wəbə obi kwaadu wə biribi ho na wəde onii kə asenniic a, ese se wən a wəbedi asem no bu atentenenee, bere a wənkyea wən aso. Ese se asennifoə no ye nnipa a wən ho nni asem no mu koraa.

Ahyedee 11.

- 1. Se wode so to obi so, nam so kye no, na wontumi mfeefee asem no mu, nhunuu nokore a ewo mu a, yefa no se onii no nyee saa bone no, gye se wonam mmara kwan so, ko asem no mu, hunu se odi fo. Se wode no ko asenniie mpo koraa a, owo ho kwan se ohwehwe mmoa biara a obetumi anya de atete ne ho akyiri kwan.
- 2. Obiara nni ho kwan se əgyina amammara anaa amanaman mmara so de asotwe a emfata ma obi wə bəne bi a onii yee bere a na saa mmara no nni hə ho. Na se ekəba no se na asotwe bi wə hə ansa na asotwe foforə a emu ye den sene dada no reba a, ese se asotwe a onii yee saa bəne no na ewo hə dada no ara na wəde twe no.

Ahvedee 12.

Ense se obi fa ekwamməne so de ne ho hyehye obi kəkoamsem, n'afisem anaa n'abusuasem mu. Ense se obi gu obi din ho fi. Mmmara bə onipa biara ho ban sedee ebeye a, biribiara ntumi nsi ne yiedie ho kwan.

Ahyedee 13.

- 1. Obiara wə ho kwan se ətumi kə baabiara, tumi tena baabiara wə əman biara mu.
- 2. Obiara wo ho kwan se otumi tu firi oman biara mu a ne man ka ho, sane ba ne man mu bio.

Ahyedee 14.

- 1. Se obi manfoo reteetee no ape no atore n'ase a, eye n'asedee se odwane ko dwankobea bi wo oman foforo bi mu kobo ne ho adwaa wo ho.
- 2. Se obi ye bəne a emfa amanyə ho anaa entia Amanaman Nkabom Kuo nhyehyee a, enye onii no asedee se saa mmara yi bə ne ho ban firi saa bəne no ho.

Ahyedee 15.

- 1. Eye obiara asedee se ətumi kə oman foforə bi mu kədane həni.
- 2. Obiara ntumi mmə ne tirim, mfa asisie kwan so nsakra obi nkyi. Se obi pe se əsakra ne nkyi nso a, eye n'asedee se əsakra bere a akwansidee biara nni mu.

Ahvedee 16.

- 1. Eye mmarima ne mmaa a wəanyinyini, aso awadee asedee, se wəware wowo mma, bere a wən nipasuo, wən nkyi ne wən nyamesom nsi wən kwan wə wən awadee anaa awaregyaee ho.
- 2. Se awaree no beso a, gye se awarefoo baanu no apene so, agye ato won ho so se wobeware.
- 3. Fidua a eye agya, ena ne mma no nnyinasoo no ye abusuabo nnyinasoo mfitiasee, na eye fidua no asedee se omanfoo bo won ho ban.

Ahyedee 17.

- 1. Eye obiara asedee se əpe əno ara n'agyapadee. Ətumi nso ne afoforə bom ne wən pe agyapadee.
- 2. Ense se wode ahupoo anaa nneyee a ennam mmara kwan soo gye obi agyapadee firi ne nsam kwa.

Ahyedee 18.

Eye onipa biara asedee se odi n'ankasa tirim, dwene n'adwene, ko asore biara a ope. Saa tumi yi ma kwan ma obi tumi sesa n'asore ne ne gyidie wo badwam anaa kokoam a akwansidee biara mma mu, na emfa ho nso se woye nnipa bebree anaa oye okontekoro.

Ahvedee 19.

Eye onipa biara asedee se ətumi ka n'adwene wə biribiri ho bere a akwansidee biara nni mu. Afei obiara nso tumi fo əkwan biara so bə biribi ho dawuro de kyere n'adwene anaa ətumi hwehwe nya biribi ho adwene a emfa ho se əye əman ba anaa ənana.

Ahvedee 20.

- 1. Eye obiara asedee se ədəm asomdwoee kuo bi. Ekwan nso da hə se nnipa bi tumi bom hyia a enye bəne so.
- 2. Ense se obiara hye obiara ma ədəm kuo bi a əmpe.

Ahyedee 21.

- 1. Eye onipa biara asedee se worebu ne man anaa woreka mu asem a, oka bie. Onii no tumi ko mu tee anaa otumi fa abatoo a emu da ho kwan so ka bi.
- 2. Onipa biara wə ho kwan se biribiara a ne man mu aban beyə no, ənya ne so ne dee pepeepe.

3. Dee əmanfoə pe na ese se wən aban yə. Wənam abatoə a dwinim biara nni mu, na obi nhunu ne yənko abatoə mu, na obiara a wadi mfee dunwətwe biara to bie so na ededi saa dwuma yi.

Ahyɛdeɛ 22.

Eye əman biara asedee se ebə əman ba biara ho ban. Ese se enam əman no ahoəden anaa nkabom bi a saa əman no ne əman foforə bi ayə so ma əman ba biara nya anigyee, di yie sedee əman ko no sikasem, nnəbaee ne amammere a etumi ma onipa di mu no tee.

Ahvedee 23.

- 1. Eye onipa biara asedee se əye adwuma. Adwuma biara a obiara pe se əye no nso, ense se akwansidee biara ba ho. Ense se mmara no bə adwumayəfoə ho ban firi adiyie mu, na ehwe ma wənya ahotə wə wən nnwuma mu.
- 2. Dwuma koro a obi bedie no so akatua a efata na ese se wotua no a nyiyimu biara nni mu.
- 3. Eye onipa biara asedee se ɔye adwuma biara a ɔpe, nya ne so ne n'akatua a ebetumi ama ɔne ne hokafoɔ ne ne mma atena ase anigyee mu, se nnipa, na se eyere so koraa a, aban boa no kwan bi so de bɔ ne ho ban firi ahokyere bi mu.
- 4. Eye onipa biara asedee se əte anaa ədəm adwumayefoə kuo de bə n'adwuma anaa n'ankasa ho ban.

Ahyɛdeɛ 24.

Eye onipa biara asedee se əye adwuma bi a, ənya kwan gye n'ahome, na ətumi ye adwuma nso kəsi bere bi. Etə da a, wəma onii no kwan ma ədi afoofi a wətua no ka.

Ahyɛdeɛ 25.

- 1. Eye onipa biara asedee se ono, ne hokafoo ne ne mma a eye fidua no nya ahoto wo won asetena mu. Nnooma a ede ahoto bre abusua anaa fidua no ne aduane, aduradee, adan, ayarehwe ne onipa asetenam ahiadee nyinaa, na mpo se ekoba no se obi adwuma see anaa odi dem, anaa odi kuna, anaa onyini ma no guro, anaa biribiara a ede ohaw beba n'asetena mu a enye ne mfomsoo no, eye n'asedee se onya asetena pa a efata.
- 2. Ese se woma mmaatan, ne titire no, won a woturu mma ne mmofra nyinaa nyia mmoa sononko. Abofra a wonam aware pa kwan so woo no ne sebe, mpena ba nyinaa ye mmofra a wohia hwe pa a nyiyimu biara nni mu.

Ahyɛdeɛ 26.

- 1. Eye onipa biara asedee se əkə sukuu kəsua nwoma. Məfraberem nwomasua no ye adesua ahyesee a enni se wətua ho sika koraa. Eye nhye se abəfra biara bekə mfitiasee sukuu no bi. Ese se wəbuebue mfiridwuma ne nsanodwuma bebree, na se obi tiri di boa no a, wakətoa so wə suapən bi mu, bere a nyiyimu biara nni mu.
- 2. Adesua ho mfasoo titire ara ne se onipa besua adee anya mpontuo wo n'asetena mu, ahunu n'asedee, na wate n'ahofadie ase yie. Eba no saa a, ebema nteasee, abodwokyeree, ne nnamfofa abeda aman ne aman, awosuo nu nyamesom mu gyidie ahodoo nyinaa ntam, na aboa ama botaee a Amanaman Nkabom Kuo de asi n'ani so pe se asomdwoee ba wiase afanan nyinaa no adi mu.
- 3. Eye awofoo nyinaa asedee a edi kan koraa se wokyere adesua koro a wope se won mma nya no daakye.

Ahyedee 27.

- 1. Eye onipa biara asedee se əma n'ani gye n'amammere ho, na əde ne ho hyehye emu dwumadie nyinaa mu, na ənya mfasoə a efiri Abədeemunyansape mu ba nso.
- 2. Eye onipa biara a ode n'ankasa adwene atwere anaa aye biribi de ne din ato soo no asedee se oman no hwe bo ho ban ma no na ne bre anye kwa.

Ahyedee 28.

Eye onipa biara asedee se ode anigyee ne ahosepe tena ase asomdwoee mu wo ne man anaa oman foforo mu, sedee ebeye na dee woapae mu aka no Amanaman Nkabom Kuo Anodisem mu no bedi mu.

Ahyedee 29.

- 1. Eye onipa biara asedee se ode n'ahooden ne ne nyansa boa ma faako a otee tumpon, efiri se eho na ama waye sedee otee vi.
- 2. Ewom se, ese se onipa biara di ne ho so, ye dee ebema ne ho ato no dee, nanso sedee ebeye a, obi nnya anigyetrasoo a ede ohaw bema n'afefoo no nti, ese se onipa biara di ne man anaa fekuo a ofra mu mmara so, na ama ododoo amammuo asetena abo onipa yiedie ho ban.
- 3. Ense se obi toto saa asedee ne ahofadie ho nhyehyee ahodoo yi ase ma ne nneyee ne Amanaman Nkabom Kuo apedee no bo abira kwan biara so.

Ahyedee 30

Wəanhwe əman anaa nnipakuo bi ho na eyee saa Anodisem yi. Ne saa nti, enni se obi begyina Anodisem yi so, aye biribi ama atia adwempa a efa onipa asedee ne n'ahofadie a Amanaman Nkabom Kuo nya de yee saa anodisem no.